

GAZİ ÜNİVERSİTESİ ÖĞRENCİLERİNİN BEDEN EĞİTİMİNİN AMAÇLARINI ALGILAMA DÜZEYLERİ

M. Şükrü RONA*, Hülya GÖKMEN**

ÖZET

Bu araştırmanın amacı üniversite öğrencilerinin beden eğitiminin amaçlarını algılama düzeylerini saptamaktır. Araştırma örneklemi Gazi Üniversitesi'nin beş fakültesinden seçilen toplam 300 öğrenci oluşturmuştur. Veriler iki bölümden oluşan bir anket aracılığı ile toplanmıştır. Anketin birinci bölümünde öğrencilerin genel niteliklerinin tanımlanmasına ilişkin verileri toplamaya yönelik sorular yer almıştır. İkinci bölümde ise beden eğitiminin amaçlarına ilişkin 66 cümle verilmiştir. Öğrencilerin çoğunluğu 19-22 yaşlar arasında; % 60,00'i erkek, % 40,00'i bayandır. Ekonomik durumu orta ve ortanın üstündeki ailelerden gelmektedirler. Araştırma sonuçları, öğrencilerin en çok farkında oldukları amacın fiziksel gelişim (4.10 ± 0.18), en az bilinen amacın ise zihinsel gelişim (2.84 ± 0.58) olduğunu göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Beden eğitiminin amaçları

PERCEPTION LEVEL OF GAZI UNIVERSITY

STUDENTS ON OBJECTIVES OF PHYSICAL EDUCATION

SUMMARY

The purpose of this study was to determine the perception level of objectives of physical education of university students. The sample of this study included 300 students who were selected from five different faculties of Gazi University. Data

* Gazi Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu

** ÖDTÜ, Eğitim Fakültesi Beden Eğitimi ve Spor Bölümü

were gathered by a questionnaire. The questionnaire consisted of two parts. First part of the questionnaire dealt with general characteristics of the students. Second part consisted of 66 statements describing the objectives of physical education. Most of the students' age was 19-22 years old 60.00 % of the students were male, and 40.00 % female. Most of the students came from families of middle and upper middle socioeconomic class. According to the results of the study while physical development objective (4.10 ± 0.18) of physical education was the most known objective, cognitive development objective (2.84 ± 0.58) of physical education was the least familiar one.

Key Words: Objectives of physical education.

GİRİŞ

Eğitim, birden çok değişkenin etkisi altında oluşan karmaşık bir süreçtir. Bu değişkenler toplumsal, politik ve ekonomik sistemler olarak tanımlanabileceği gibi, amaç, içerik, araç-gereç, yöntem, değerlendirme gibi program öğeleri olarak da tanımlanabilir.

Eğitim politikaları topluma ve bireye eğitim programları aracılığı ile yansır. Eğitim programları, eğitim amaçları ile bireye kazandırılacak davranış arasındaki yapı ve süreçlerin tümünü kapsayan bir kavram olarak algılanmalıdır. Geniş kapsamlı bir çerçeve içinde genelden özele doğru iç içe "Öğretim Programları" ve "Ders Programları" nı görmek gerekir (21). Zaman boyutu içinde, toplumsal ve politik sistemlerde oluşan değişimler eğitim sistemini etkilemektedir. Çevresindeki değişimlere karşı duyarlı bir sistem olan eğitimin, genel ve özel amaçları sürekli geliştirilmeli, bir başka deyişle, amaçların birey ve toplumun beklentilerine cevap verip vermediği incelenmeli ve izlenmelidir. Günümüzdeki hızlı değişmeye paralel olarak öğretim ve ders programlarının, eğitim programlarının bütünlüğü içinde geliştirilmesi zorunludur. Diğer yandan bireyleri fiziksel, zihinsel, duygusal ve toplumsal yönleriyle bir bütün olarak yetiştirmek 20. yüzyıl eğitiminin temel ilkelerindedir.

1983-1984 eğitim öğretim yılına kadar Türkiye'de yalnız temel eğitim ve orta eğitim düzeylerinde zorunlu ders olarak programlarda yer alan beden eğitimi dersi, 1981 yılında çıkarılan Yükseköğretim Kanunu (Madde 5 ve 67) ile yükseköğretimde de zorunlu seçmeli ders olarak belirlenmiştir (23).

YÖK (Yükseköğretim Kurulu)'ün beden eğitimi dersi uygulaması konusun-

da yaptığı çalışmalar, sonucu çeşitli ilkeler belirlenmiş; YÖK yetkilileri ile üniversite temsilcilerinin yer aldığı komite çalışmaları sonunda hazırlanan raporlarda ise bir öğretim programının amaç, içerik, yöntem ve araç-gereç aşamalarına ilişkin öneriler yer almıştır (24,25). Bu öneriler doğrultusunda beden eğitimi derslerinin amaçlarına uygun, bir bütünlük içinde yürütülebilmesi için YÖK bazı ilkeler arasında beden eğitimi uygulamaları sırasında öğrenciye kazandırılacak kuramsal bilgilere örnekler verilmiş ve "Beden Eğitimi Derslerinin Amacı" kuramsal bilgilerin ilkinin oluşturmuştur. Ancak daha sonraki yıllarda Üniversitelerarası Kurul ve derslerin zorunlu olmamak koşuluyla okutulması kararını almıştır (30.7.1991 tarih 63 no'lu toplantı kararı). Bu karar doğrultusunda Beden eğitimi ve Spor dersleri, 1991-1992 eğitim öğretim yılından itibaren, şekli Üniversite Senatoları tarafından belirlenen seçmeli dersler olarak programlarda yer almıştır.

Yükseköğretim kurumlarında beden eğitimi ve spor derslerinin uygulanabilirliği, bu derslerden öğrencilerin beklentileri, bu derslerin öğrenciler üzerindeki etkileri vb. araştırma çalışmaları ile kimi sorunlara çözüm önerileri getirilmeye çalışılmış ancak sorunlar henüz aşılamamış görünmektedir (6,7,12). Aslında bu dersin amaçlarına ulaşmış ulaşmadığı da hala tartışma konusudur. İşte bu araştırma bu tartışmaların sınırlı bir boyutuna cevap arama gereğinden kaynaklanmıştır.

Araştırma, üniversite öğrencilerinin beden eğitiminin amaçlarını algılama düzeylerini saptamaya yönelik betimsel bir çalışmadır. Araştırmanın genel amacı Gazi Üniversitesi öğrencilerinin beden eğitiminin amaçlarını algılama düzeylerini belirlemek ve bu genel amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aramaktır.

1. Öğrencilerin genel nitelikleri (yaş cinsiyet, sosyo-ekonomik düzey, anne ve babanın öğrenim durumu) nasıl bir dağılım göstermektedir?
2. Öğrencilerin beden eğitiminin, fiziksel, zihinsel, toplumsal ve duygusal, motor ve hareket amaçlarını algılama düzeyi nedir?

Araştırma öğrencilerin beden eğitiminin amaçlarından ne kadar haberdar olduklarını belirlemesi açısından önem taşımaktadır. Ayrıca, bu alandaki yayın boşluğunun giderilmesine katkısı açısından da önemli görülebilir.

Araştırma, Gazi Üniversitesi öğrencilerinin özellikleri ve kendilerinden toplanan verilerle sınırlıdır. Ayrıca toplum bilimleri alanında yapılan araştırmaların odağında insan ögesinin bulunmasından kaynaklanan sınırlılıklar, kuşku-

suz bu araştırma için de söz konusudur.

YÖNTEM

Evren ve Örneklem

Bu araştırmanın evrenini Ankara, Gazi Üniversitesi öğrencileri oluşturmaktadır. Gazi Üniversitesi'nin beş fakültesine (Eczacılık, Eğitim, Fen ve Edebiyat, İdari Bilimler, Mühendislik ve Mimarlık) kayıtlı lisans öğrencilerinin sayısı 6210 kız, 8938 erkek olmak üzere toplam 15148'dir (1988-1989). Tablo 1'de öğrencilerin fakülteye göre dağılımı verilmiştir. Örneklem her sınıftan (1,2,3,4) 15'er öğrenci olmak üzere her fakülteden 60; toplam 300 (120 kız, 180 erkek) öğrenciden oluşmaktadır. Evrenin % 40.00'ünün kız, % 60.00'ünün erkek öğrencilerden oluştuğu göz önünde bulundurularak bu oran örnekleme yansıtılmıştır.

Tablo 1.: Fakülteler ve Örneklemdeki Öğrenci Sayıları

Fakülte Adı	Toplam Öğrenci Sayısı			Örneklemdeki Öğrenci Sayısı		
	Kız	Erkek	Toplam	Kız	Erkek	Toplam
Eczacılık	331	227	558	28	32	60
Eğitim	2143	2762	4905	28	32	60
Fen ve Edebiyat	716	658	1372	24	36	60
İdari Bilimler	2850	3801	6651	28	32	60
Müh. ve Mimar.	870	1492	2262	12	48	60
Toplam	6210	8938	15148	120	180	300

Veri Toplama Aracı

Araştırmanın amaçlarına uygun verilerin toplanabilmesi için bir anket geliştirilmiştir. Literatür taraması sonucu oluşturulan aracın ilk taslağı hazırlandıktan sonra beş uzman görüşüne başvurulmuştur (2,9,11,13,14,18,20;22). Uzmanlardan, amaç cümlelerini, beden eğitimi ve sporun dört boyutta tanımlanan amaçlarını kapsayıp kapsamadığı; her cümlenin hangi amaçla ilişkili ol-

duğu; anlatım yönünden açık ve tutarlı olup olmadığı yönünden irdelemeleri istenmiştir. Beş uzmandan en az üçünün fikirbirliği içinde olduğu cümleler, dil, anlatım ve biçim yönünden öneriler doğrultusunda yeniden düzenlenmiş; bir kez daha uzman görüşüne sunulurak son biçimi verilmiştir.

İki bölümden oluşan anketin birinci bölümünde: cinsiyet, yaş, anne ve babanın öğrenim durumu, sosyo-ekonomik düzey gibi öğrencilerin genel niteliklerinin tanımlanmasına ilişkin verileri toplamaya yönelik sorular sıralanmıştır. İkinci bölümde ise beden eğitiminin fiziksel, zihinsel, toplumsal ve duygusal, motor ve hareket gelişimi amaçlarının algılanmasına ilişkin 66 amaç cümlesi yer almıştır. Bu cümlelerle beden eğitimi ve sporun dört boyutundaki amaçlara ilişkin ifadeler karışık olarak ve benzer ifadeler olumlu, olumsuz yönleri ile tekrarlı olarak verilmiş, öğrencilerden bu ifadelere ne ölçüde katıldıklarını beşli ölçek üzerinde belirtmeleri istenmiştir. Her öğrencinin fiziksel, zihinsel, toplumsal ve duygusal, motor ve hareket gelişimi amaçlarına ilişkin puanları ayrı ayrı hesaplanmıştır.

Verilerin Toplanması ve Çözülmesi

Araştırma amaçlarını oluşturan sorulara cevap verecek veriler, yukarıda tanımlanan anket aracılığı ile, öğrencilerden toplanmıştır.

Anketin birinci bölümünde yer alan veriler frekans ve yüzdelerle açıklanmış ve yorumlanmış, ikinci bölümde yer alan, beden eğitiminin amaçlarının algılanma düzeylerinin belirlenmesinde aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri kullanılmıştır.

BULGULAR VE YORUM

Öğrencilerin Genel Nitelikleri

Örnekleme giren öğrencilerin % 6.67'si 25-26; 16.33'ü 23-24; % 30.33'ü 20-21; % 36.67'si 19-20; % 10.00'u 17-18 yaşlarındadır. Bu dağılıma göre grubun % 67.00'sinin 19-22 yaş diliminde, % 23.00'ünün 22'nin üstünde % 10.00'nun ise 19 yaşın altında olduğu görülmektedir. Gökmen ve arkadaşlarının (8) tüm yüksek öğrenim öğrencileri üzerinde yaptıkları araştırmada 19-22 yaş grubundaki öğrenci oranı % 67.00, 19 yaşın altındakiler ise % 16.00; Gökmen ve Schnitger (7) tarafından ODTÜ lisans öğrencileri üzerinde yapılan bir araştırmada ise bu oran % 77.00 olarak saptanmıştır. Bu araştırma sonuçları karşılaştırıldığında 19-22 yaş dilimindeki öğrencilerin grubun çoğun-

luğunu oluşturması açısından benzer oldukları söylenbilir.

Öğrencilerin anne ve babalarına öğrenim durumları incelendiğinde annelerin % 7.33'ünün, babaların % 0.67'sinin okur-yazar olmadığı görülmektedir. Annelerin % 29.67'si, babaların % 15.70'i ilkokul mezunudur. Ortaokul mezunu annelerin oranı % 23.00, babaların % 11.00; lise mezunu olan annelerin oranı % 25.67, babaların % 37.33'dur. Yksekğrenimini tamamlama oranı ise annelerde % 14.33 babalarda % 35.33'dur. Bu dağılım incelendiğinde grubun anne ve babalarının büyük bir kısmının (annelerde % 63.00, babalarda % 86.66) en az orta okul mezunu olduğu görülmektedir. Ancak genel görünümde babaların öğrenim durumu annelere oranla daha st düzeydedir. Bu sonuçlar yükseköğrenim ğrencilerinin serbest zaman etkinlikleri ile kendilerini gerçekleştirme düzeyleri arasındaki ilişkiyi saptamak amacıyla yapılan araştırma sonuçları ile tutarlıdır. Ancak, Saracaloğlu'nun (19) Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Fakültesi Beden Eğitimi ve Spor Bölümü ğrencileri üzerinde yaptėı bir araştırmada ortaokul ya da daha st düzeyde bir ğretim kurumunu mezunu anne ve babaların oranının (annelerde % 37.9 babalarda % 55.0) daha düşük olduğu saptanmakla birlikte genelde babaların öğrenim durumlarının annelere oranla daha st düzeyde olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Dolayısıyla bu özellik açısından da öğrenciler benzerlik göstermektedir.

"Ailenizin ekonomik durumunu Türkiye leğinde nasıl görüyorsunuz?" sorusunu öğrencilerin yarısı (% 50.00) "orta" olarak cevaplamışlardır. Bu orana ailelerini ekonomik bakımdan "iyi" (% 29.67) ve "ok iyi" (% 2.67) olarak görenler de eklendiğinde ekonomik durumu orta ve ortanın üstünde olan aileler tüm grubun % 82.34'n oluşturmaktadır. Ailelerinin ekonomik durumunu "kötü" olarak belirleyenler % 14.33; "ok kötü" olarak belirleyenler ise % 3.33 gibi küçük bir oranı oluşturmaktadır. Bu bulgu ile Gazi niversitesi ğrencilerinin de diğer yükseköğretim öğrencileri gibi ekonomik durumu orta ve ortanın üstündeki ailelerden geldiği söylenbilir (7).

Öğrencilerin Beden Eğitiminin Amaçlarını

Algılama Düzeyleri

Beden Eğitiminin amaçlarının algılanma düzeylerine ilişkin bulgular Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo II.: Beden Eğitiminin Amaçlarının Algılanma Düzeylerine İlişkin Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Amaçlar	\bar{X}	SS
Fiziksel	4.10	0.18
Zihinsel	2.84	0.58
Toplumsal ve Duygusal	4.01	0.33
Motor ve Hareket	3.05	0.46

Beden eğitiminin en çok farkında olunan amacı, beklentiler doğrultusunda, fiziksel gelişim amacıdır (4.10 ± 0.18). Bu amacın algılanması açısından öğrenciler homojen bir grup oluşturmaktadırlar. Genelde beden eğitimi denildiğinde ilk akla gelen bedensel sağlık ve zindelik olmaktadır. Yazılı kaynaklarda, programlarda beden eğitiminin değişik amaçlarına yer verilmesine karşın uygulamalarda önem daha çok fiziksel gelişim amacında yoğunlaşmış gibi görünmektedir (3,4,9,10,15,16,17,18,22). Ayrıca sağlıklı yaşam konusunda bilinçlendirme amacıyla 1980'li yıllardan bu yana yoğun bir biçimde sürdürülen çalışmaların da bu amacın en çok bilinen olmasında rolü olmuş olabilir.

Fiziksel gelişim amacından sonra ikinci sırada toplumsal-duygusal gelişim amacı (4.01 ± 0.33), üçüncü sırada motor-hareket amacı (3.05 ± 0.46) gelmektedir. Zihinsel gelişim amacı ise beden eğitiminin amaçları arasında en son sırada algılanan olmuştur (2.84 ± 0.58). Ayrıca bu amacın algılanmasında öğrenciler arasında farklılıklar da söz konusudur.

Bu bulgular, yazılı kaynaklarda beden eğitiminin amaçlarının her birinin ayrı ayrı vurgulanmış olmasına karşın uygulamaların bu amaçların algılanmasına yetmediği; derslerde öğrencilere konuya ilişkin bilgilerin yeterince aktarılamadığı biçiminde yorumlanabilir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

1983-1984 eğitim-öğretim yılına kadar beden eğitimi yükseköğretim programlarında yer alamazken 2547 Sayılı Yükseköğretim Kanunu'nun 5 (c) ve 67. maddeleri gereği bu öğretim yılından itibaren beden eğitimi ve spor dersleri uygulamasına önce zorunlu olarak başlanmış daha sonra seçmeli olarak

sürdürülmüştür. Ulusal eğitim politikaları, topluma ve bireye eğitim programları aracılığı ile yansır. Beden eğitimi dersinin yükseköğretim kurumlarının eğitim programlarında yer alması da bu anlamda düşünülebilir. Eğitim gibi ürünün ölçülmesinin çok zor ve uzun zamanda yapılabildiği bir alanda öğretim programlarının geliştirilmesinde ilk hareket noktasının bilimsel veriler olması gerekir. Eğitim politikalarının belirlenmesinde bilimsel çalışmalara gereken önem verilmelidir.

Gazi Üniversitesi öğrencileri yaş, cinsiyet, anne-babanın öğrenim durumu, ailelerinin ekonomik durumu açılarından diğer yükseköğretim öğrencileri ile benzer özelliklere sahiptirler. Öğrenciler beden eğitimi ve sporun en çok farkında oldukları fiziksel gelişim amacıyla fikir birliği içindedirler. Zihinsel gelişim amacı ise en az bilinmektedir.

Okul öncesi dönemden yükseköğretime kadar her düzeyde beden eğitimi ve spor derslerinin öğretim programlarında yer almasına karşın amaçlarının algılanmasındaki sınırlılık bu derslerin programlarının amaç, içerik, araç-gereç, yöntem, değerlendirme gibi program öğeleri açılarından ciddi sorunları olduğunu göstermektedir. Belki de sorun çeşitli araştırmacıların dile getirdiği gibi "yeterli ve etkin beden eğitimi öğretmeni" yetiştirmede yetersiz kalan müfredat programı içeriklerinden; ve/veya farklı yaklaşımlarla yetişen öğretmenlerin alanda karşılaştıkları güçlüklerin üstesinden gelememelerinden kaynaklanmaktadır (1,5).

Elde edilen bu sonuçlar doğrultusunda, ilk, orta ve yüksek öğretim müfredat programlarının tüm boyutları ile yeniden gözden geçirilerek, program uygulamalarında da beden eğitiminin fiziksel amaçlarının yanısıra, zihinsel, duygusal ve toplumsal, hareket ve motor amaçlarına da önem verilmesi gerekliliği vurulanmalıdır.

Benzer çalışmaların farklı eğitim düzeylerinde yapılması; çalışmalarda çeşitli faktörlerin (yaş, sosyo-ekonomik düzey vb.) etkilerinin de saptanması konuya ilişkin detaylı bilgilere ulaşmayı sağlayacaktır.

KAYNAKÇA:

1. Açıkada, C. (1992). "Beden Eğitimi ve Spor Öğretmeni Yetiştirmede Müfredat Programı Sorunları", *Spor Bilimleri Dergisi*. 3 (4), 3-13.
2. Adams, M.K., (1959). "Principles for Determining High School Grading Procedures in Physical Education for Boys", (Yayınlanmamış Doktora Tezi), New York.

3. Barrow, H.D. (1977). "Man and Movement: Principles of Physical Education. Second edition. Philadelphia: Lea and Febiger.
4. Bucher, C.A. (1979). Foundations of Physical Education and Sport. Ninth edition. St. Louis: The C.V. Mosby Company.
5. Demirhan, G. (1992) "Lise Beden Eğitimi Müfredat Programının Çağdaş Program Geliştirme İlkeleri Açısından Değerlendirilmesi", 1. Eğitim Kurumlarında Beden Eğitimi ve Spor Sempozyumu. Bildiriler, Paneller, Tartışmalar, İzmir, 19-21 Aralık 1991. Ankara: MEB, 169-179.
6. Dost, S., İ. Tok, E. Kutlay ve M.E. Karagöz (1992). "Yükseköğretim Kurumlarında Beden Eğitimi Öğretim Programları ile Öğrencilerin Beklentileri", 1. Eğitim Kurumlarında Beden Eğitimi ve Spor Sempozyumu. Bildiriler, Paneller, Tartışmalar, İzmir, 19-21 Aralık 1991. Ankara: MEB, 442-445.
7. Gökmen, H. ve W. Schnitger (1983). Zorunlu Seçmeli Beden Eğitimi Dersleri ve Orta Doğu Teknik Üniversitesinde Uygulanabilirliği. Ankara: Alman Teknik İşbirliği Cemiyeti (GTZ) Türk-Alman Spor Projesi.
8. Gökmen, H., A. Açıklalın, N. Koyuncu ve Z. Saydar (1985). Yükseköğretim Öğrencilerinin Serbest Zaman Etkinlikleri, Kendilerini Gerçekleştirme Düzeyleri. Ankara: MEGSB, Gençlik Hizmetleri ve Faaliyetleri Dairesi Başkanlığı.
9. Gökmen, H. (1988). "Gençlerin Gelişmelerinde Beden Eğitiminin Rolü", Orta Öğretim Kurumlarında Beden Eğitimi ve Sorunları. Ankara: TED Yayınları.
10. Harrison, J.M. (1992). Instructional Strategies for Secondary School Physical Education. 13 rd. edition. USA: Wm. C. Brown Pub.
11. Hein F.V. ve A.J. Ryan. (1960). "Contributions of Physical Activity to Physical Health, Research Quarterly. 31-63.
12. Kaya, N. (1992). "Beden Eğitimi ve Sporun Üniversite Öğrencileri Üzerinde Etkilerinin Symptom-Check List 90 ile İncelenmesi", 1. Eğitim Kurumlarında Beden Eğitimi ve Spor Sempozyumu: Bildiriler, Paneller, Tartışmalar, İzmir, 19-21 Aralık 1991. Ankara: MEB, 447-457.
13. Koç, Ş. (1988). "Orta Öğretimde Beden Eğitimi Etkinliklerine Genel Bir Bakış: Yeni Yaklaşım ve Uygulamalar (Amaç-Yöntem ve Teknikler", Orta Öğretim Kurumlarında Beden Eğitimi ve Sorunları Ankara: TED Yayınları.
14. Martens, R. (1975). Social Psychology and Physical Activity. New York: Harper and Row Pub.
15. M.E.G.S.B. (1988). İlkokul Programı, İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.
16. (1988). Ortaokul Programı. Ankara: Milli Eğitim Basımevi.

17. Milli Eğitim Temel Kanunu (1739 S.K.) (1973). Resmi Gazete 14574, 24 Haziran.
18. Mosston, M. (1981). Teaching Physical Education. Columbus, Ohio: Merrill Pub. Co.
19. Saracaloğlu, A.S. (1992). "Beden Eğitimi Öğretmeni Adaylarının Mesleğe Yönelik Tutumları", Spor Bilimleri Dergisi. 3 (1), 10-26.
20. Stewart, M.J., S.R. Green ve J. Huelskamp (1991). "Secondary Student Attitudes Toward Physical Education", The Physical Educator. Spring, 72-79.
21. Varış F. (1976). Eğitimde Program Geliştirme Teori ve Teknikler. Ankara: A.Ü. Eğitim Fakültesi Yayınları: 75.
22. Verducci, F. (1980). Measurement Concepts. in Physical Education. St. Louis: The C.V. Mosby Co.
23. Yükseköğretim Kanunu (2547 S.K.), (6 Kasım 1981) Resmi Gazete. 17506
24. Yükseköğretim Kurulu (1983). "Beden Eğitimi Derslerinin Zorunlu Ders Olarak Programlanması ve İcrası Hakkında İlkeler Komisyonun Raporu", Ankara: YÖK.
25. (1983). "Beden Eğitimi ve Spor Dersleri Uygulama İlkeleri Alt Komitesi Raporu", Ankara: YÖK.
26. (1983). K.S.: 88353. 583; K.G.: 9.9.1983, Ankara: YÖK.